

บทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในศตวรรษที่ 21
The Role of Teacher in Phrapariyattidhamma Schools of
General Education Department in the 21st Century

อำนวยการ มีราคา

Amnuai Meerakar

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยพิชญบัณฑิต

Educational Administration Programme, Pitchayabundit College

E-mail: Meerakar1973@gmail.com

ได้รับบทความ: 30 มีนาคม 2563; แก้ไขบทความ: 28 เมษายน 2563; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2563

Received: March 30, 2020; Revised: April 28, 2020; Accepted: April 30, 2020

บทคัดย่อ

ยุคปัจจุบันครูจะต้องมีบทบาทในการเรียนการสอนเพื่อเกิดการพัฒนาต่อผู้เรียนทุกด้าน โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นระบบการศึกษาประเภทหนึ่งซึ่งเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณรผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ได้เรียนรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม บทบาทของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมในศตวรรษที่ 21 จำเป็นจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพตนเอง ศักยภาพของงาน และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความพร้อม มีสมรรถนะและศักยภาพ มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน สามารถจัดการศึกษาและดำเนินการปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไปสู่ระดับโลกได้ เพราะบทบาทครูต้องดูแลการศึกษาโดยรวมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาด้วยความคิดสร้างสรรค์และสร้างนวัตกรรมใหม่รวมทั้งเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้รู้จักคิด สร้างสรรค์ ร่วมกันวางแผน รู้จักแยกแยะ รู้จักประยุกต์ ส่วนบทบาทสำคัญของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมในศตวรรษที่ 21 คือการวิจัย การค้นคว้า และสร้างผลงาน

คำสำคัญ: บทบาทของครู, โรงเรียนพระปริยัติธรรม, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Currently, teachers should be on the roles of teaching for enhancing development of students on all aspects. The Phrapariyattidhamma Schools of General Education are alternative systems for monks and novices who lost

educational opportunity for both secular and religious education. The roles of teacher of the Phrapariyattidhamma Schools in the 21st century have to develop potentiality for themselves both work potentiality and student potentiality. Their ability on educational performance, operation for learning reform in the schools on efficiency and development the Phrapariyattidhamma Schools of General Education for the world grade. Mostly, the role of teachers is to concentrate of education to lead for development creative thinking and creation new innovation. Also, their role include changing the learning culture of learners on creative thinking, participation on planning, analyzing and adaptation. Mostly important is the roles of the teacher in Phrapariyattidhamma Schools in the 21st century are to research, analysis and creation.

Keywords: The Roles of Teacher, The Phrapariyattidhamma School, The 21st Century

1. บทนำ

ศตวรรษที่ 21 หมายถึง ยุคแห่งโลกาภิวัตน์เป็นยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน เป็นผลมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี การนำนวัตกรรมและวิทยาการต่าง ๆ มาใช้เพื่อสนองความต้องการต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สามารถสั่งการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่น การประชุมทางไกล การเรียนออนไลน์ การสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งมีความสำคัญต่อบทบาทครูเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและการสร้างให้ผู้เรียนเป็นนักคิดและนักพัฒนา ซึ่งเป็นหัวใจหลักในการส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้พัฒนาองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการบูรณาการและตกลึกวิชาการต่าง ๆ และสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้เทคโนโลยีมาเป็นแรงกระตุ้น สรรหาเทคนิคการสอนแบบใหม่ให้เกิดความสอดคล้องกับความจำเป็นในการดำเนินชีวิตที่ทันสมัย มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะความเจริญทางด้านเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและทันสมัยมากขึ้น ผู้คนในยุคนี้จึงเรียนรู้ในสิ่งใหม่เพื่อให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ทำให้เกิดการพัฒนาไปแบบก้าวกระโดดในทุก ๆ เรื่อง โดยเฉพาะในศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลง เพราะคนเราต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ทัน เพื่อที่จะได้สอดคล้องกับเทคโนโลยีการสื่อสารต่าง ๆ ที่จะเข้ามามีบทบาทในทุก ๆ ด้าน และเราต้องเรียนรู้ให้ได้กับความเจริญนั้น ๆ

แต่สิ่งหนึ่งที่บทบาทของครูที่จะสอนให้เด็กเข้าถึงไม่ได้ คือ ระบบคุณธรรม ศีลธรรม ซึ่งบทบาทครูโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จะต้องสามารถถ่ายทอดให้เด็กมองถึงความสำคัญและความเปลี่ยนแปลง อันจะนำพาให้เด็กเกิดการพัฒนาด้านสติ ปัญญา ซึ่งสามารถปรับตัวในการใช้ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและสังคม ในบริบทของครูและเด็กในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะฉะนั้นบทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เพื่อจะได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนซึ่งเป็นพระภิกษุสามเณร และใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ทันสมัยได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนให้มากที่สุด อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการทางการศึกษาของคณะสงฆ์นั่นเอง

2. ความหมายของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุสามเณร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้ขาดโอกาสในการเข้าศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชนได้เข้ามาบวชเรียนเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาตนเองให้ได้รับความรู้ทางด้านวิชาการในการดำรงชีวิตให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคมซึ่ง (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546: 1-2) ได้ให้ความหมายว่า สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ เป็นการที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2514 เป็นต้นมา มีสอดคล้องกับกองพุทธศาสนศึกษาที่กล่าวว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่วัดจัดตั้งขึ้นเพื่อการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณร ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติของกระทรวงศึกษาธิการ (กองพุทธศาสนศึกษา, 2551: 335)

ส่วนทศพร น้อมวงศ์ กล่าวว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร และหลักสูตรพระปริยัติธรรมเป็นหลักสูตรที่จุดมุ่งหมายการศึกษา ในการปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ มีทักษะในวิชาธรรมและวิชาสามัญ (ทศพร น้อมวงศ์, 2547: 14)

นอกจากนี้ สุภาพร มากแจ้ง พร้อมสมปอง มากแจ้ง ได้ให้ความหมายว่า ปัจจุบันคณะกรรมการการศึกษาของสงฆ์และสภามหาวิทยาลัยสงฆ์ได้ดำเนินการจัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณร ได้ให้ศึกษาวิชาการทางพระพุทธศาสนา ได้แก่การศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก โดยป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก ซึ่งมีอยู่ทั้งสิ้น 4 หลักสูตร คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรม หลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกบาลี หลักสูตรพระปริยัติธรรมสายสามัญ และหลักสูตรปริญญาตรีในวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง (สุภาพร มากแจ้ง พร้อมสมปอง มากแจ้ง, 2542: 3)

ต่อมา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546: 3) กล่าวว่า สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา ที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วน เสน่ห์ เจริญศักดิ์ กล่าวถึงการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้น เป็นหน้าที่ของผู้บริหารจัดการงาน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลการประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 2) การบริหารบุคคล ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 3) การบริหารงบประมาณ ได้แก่ การจัดทำและเสนอขอประมาณ การตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน กระระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ และ 4) การบริหารทั่วไป ได้แก่ การดำเนินงานธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การจัดทำสำเนาโน้ตครีวผู้เรียน การรับนักเรียนงานส่งเสริมกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา งานบริการสาธารณ (เสน่ห์ เจริญศักดิ์, 2547: 13)

สำหรับอุปสรรคและปัญหาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีหลายด้านด้วยกันพอสรุปประเด็นได้ เช่น ในด้านวิชาการ และด้านงบประมาณ เป็นต้น โรงเรียนขาดงบประมาณสนับสนุน บุคลากรขาดประสบการณ์ในการทำงาน มีการเปลี่ยน

บุคลากรบ่อยเกินไปทำให้เกิดปัญหาที่โรงเรียนได้ ซึ่งครูจะต้องมีความตระหนักในปัญหาเหล่านี้ และครูเองก็พร้อมที่จะแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีการพัฒนาจัดการเรียนรู้เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคมกว้างนั่นเอง

3. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (วิจารณ์ พานิช, 2555: 16) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้

ต่อมา สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ (สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์และคณะ, 2556: 11 - 28) กล่าวว่า วรรณกรรมด้านการศึกษาร่วมสมัยไปในทิศทางเดียวกันว่า ทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองและการทำงานในศตวรรษที่ 21 นั้นค่อนข้างแตกต่างจากศตวรรษที่ 20 บางทักษะแม้จะมีลักษณะถาวร (Perennial Skills) กล่าวคือมีความสำคัญมาในทุกยุคทุกสมัย ไม่ใช่เฉพาะในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะ 4 C คือ การคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creativity) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) การสื่อสาร (Communication) และการทำงานเป็นทีม (Collaboration) แต่ทักษะเหล่านี้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปในโลกยุคดิจิทัล รวมถึงทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นจนกลายเป็นสิ่งที่ “ต้อง” มีมากกว่า “น่าจะ” มี ขณะที่บางทักษะถือเป็นทักษะชุดใหม่ที่จำเป็นในบริบทของศตวรรษใหม่ เช่น ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ฯลฯ ปัจจัยหลักที่นำพาความท้าทายและข้อเรียกร้องใหม่ ๆ สำหรับผู้เรียนคือความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technologies - ICTs) ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ซึ่งสามารถสรุปเหตุผลได้ 3 ประการว่าเหตุใดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตในศตวรรษใหม่ นั่นคือ รูปแบบและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไปการพึ่งพาอาศัยในระดับโลกที่เพิ่มมากขึ้น และภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไป

ส่วน เคย์ (Kay, 2010; อ้างถึงในวรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอธิป จิตฤกษ์, 2556: 40 - 43) กล่าวว่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วงเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรู้จักคิดเรียนรู้ทำงานแก้ปัญหาสื่อสารและร่วมมือทำงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต ซึ่งมีเหตุผลอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ ประการแรก ทักษะเหล่านี้ไม่ถูกบรรจุในหลักสูตรหรือถูกประเมินเลย ผู้เรียนบางคนอาจเกิดทักษะเหล่านี้โดยบังเอิญจากชีวิตประจำวันหรือประสบการณ์ในการ

ทำงาน ประการที่สอง ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญต่อผู้เรียนทุกคน องค์กรมีการปรับโครงสร้างการบริหารให้แบนราบ เพิ่มการใช้เทคโนโลยีสร้างระบบงานที่ยืดหยุ่น และกระจายความรับผิดชอบให้พนักงานระดับปฏิบัติการมากขึ้น ในสภาพความเป็นจริงเช่นนี้ ผู้เรียนที่ไม่ถนัดทักษะแห่งศตวรรษใหม่ย่อมไม่สามารถใช้ศักยภาพทางเศรษฐกิจของตนได้อย่างเต็มที่ ประการที่สาม สำหรับผู้ที่เริ่มทำงานใหม่ ๆ ก็ถูกคาดหวังว่าจะสามารถใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อทำงานให้ลุล่วงได้ ประการสุดท้าย กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อธิบายทักษะหลายอย่างที่เป็นของใหม่ ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ในนวัตกรรม ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว ความเป็นผู้นำและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน ซึ่งถ้าใครมีทักษะเหล่านี้ ก็จะทำให้มีความโดดเด่นกว่าผู้อื่น

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือพัฒนาทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills: www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนา กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อความสำเร็จของผู้เรียนทั้งด้านการทำงานและการดำเนินชีวิต (วารงคณา ทองนพคุณ, 2559: 8: ออนไลน์ - เข้าถึงเมื่อ 2 ตุลาคม 2562)

นอกจากนี้ ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเรือง และวารงคณา ทองนพคุณ ได้สรุปประเด็นสำคัญของลักษณะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ 1) มนุษย์มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ผู้สอนจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย หากผู้สอนนำรูปแบบการเรียนรู้แบบใดแบบหนึ่งไปใช้กับผู้เรียนทุกคนตลอดเวลา อาจทำให้ผู้เรียนบางคนเกิดอาการตายด้านทางสติปัญญา 2) ผู้เรียนควรเป็นผู้กำหนดองค์ความรู้ของตนเอง ไม่ใช่ นำความรู้ไปใส่และให้ผู้เรียนดำเนินรอยตามผู้สอน 3) โลกยุคใหม่ต้องการผู้เรียนซึ่งมีวินัยมีพฤติกรรมที่รู้จักยืดหยุ่นหรือปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นแบบเผด็จการ แบบให้อิสระหรือแบบประชาธิปไตย 4) เนื่องจากข้อมูลข่าวสารในโลกจะทวีเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าทุก ๆ 10 ปีโรงเรียนจึงต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายโดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ กัน 5) ให้ใช้กฎเหล็กของการศึกษาที่ว่า “ระบบที่เข้มงวดจะผลิตคนที่เข้มงวด” และ “ระบบที่ยืดหยุ่นจะผลิตคนที่รู้จักยืดหยุ่น” 6) สังคมหรือชุมชนที่มั่นคงร่ำรวยด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ในหลาย ๆ สถานที่ 7) การเรียนรู้แบบเจาะลึก (Deep Learning) มีความจำเป็นมากกว่าการเรียนรู้แบบผิวเผิน (Shallow

Learning) หมายความว่า จะเรียนอะไร ต้องเรียนให้รู้จริง ให้รู้สึก รู้รอบ ไม่ใช่เรียนแบบงู ๆ ปลา ๆ ดังจะเห็นจากในอดีตว่า มีการบรรจุเนื้อหาไว้ในหลักสูตรมากเกินไปจนผู้เรียนไม่รู้ว่าเรียนไปเพื่ออะไร และสิ่งที่เรียนไปแล้วมีความสัมพันธ์อย่างไร (ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเรือง และ วราภรณ์ ทองนพคุณ, 2557: 9: ออนไลน์ - เข้าถึงเมื่อ 2 ตุลาคม 2562)

ส่วนวิจารณ์ พานิช ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชามีความสำคัญแต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของนักเรียน โดยครูช่วยแนะนำและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเอง ได้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะคณิตศาสตร์ การปกครองและหน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลักและสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้ (1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ (2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี (3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และ ภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบ (Responsibility) (วิจารณ์ พานิช, 2555: 28)

สำหรับจุดเด่นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในการนำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทุก ๆ ด้าน ให้คนเราสามารถปรับตัวให้เข้ากับเหตุการณ์ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง

ส่วนจุดด้อยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เรานำเทคโนโลยีแห่งการเปลี่ยนแปลงมาใช้ในทางที่ผิดทำให้เกิดปัญหาไม่ติดตามมาอย่างมากมาย

4. บทบาทของครูในศตวรรษที่ 21

มีนักวิชาการหลายท่านกล่าวถึงบทบาทครูในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข กล่าวว่า ครูในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ ทักษะ 7C ซึ่งเป็นทักษะที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและพึงมีตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเป็นทักษะที่ครูควรได้รับการพัฒนาเพื่อการเป็นครูมืออาชีพ ได้แก่ ทักษะดังนี้

1. ทักษะ C1: Curriculum development (การพัฒนาหลักสูตร)
2. ทักษะ C2: Child – centered approach (การเรียนรู้เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง)
3. ทักษะ C3: Classroom innovation implementation (การนำนวัตกรรมไปใช้)
4. ทักษะ C4: Classroom authentic assessment (การประเมินตามสภาพจริง)
5. ทักษะ C5: Classroom action research (การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน)
6. ทักษะ C6: Classroom management (การจัดการชั้นเรียน)
7. ทักษะ C7: Character enhancement (การเสริมสร้างลักษณะ) (พิมพ์พันธ์

เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2557: 8 - 9)

วิจารณ์ พานิช ได้กล่าวว่า ครูเพื่อศิษย์ต้องไม่ใช่แค่มีใจ เอาใจใส่ศิษย์เท่านั้น ยังต้องมีทักษะในการจุดไฟในใจศิษย์ ให้สนุกสนานกับการเรียนรู้ หรือให้การเรียนรู้สนุกและกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิตครูจึงต้องยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” คือ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ครูต้องตอบได้ว่าศิษย์ได้เรียนอะไร และเพื่อให้ศิษย์ได้เรียนรู้สิ่งเหล่านั้น ครูต้องทำอะไร ไม่ทำอะไร ในสภาพเช่นนี้ ครูยังมี 29 ความสำคัญมากขึ้น และท้าทายครูทุกคนอย่างที่สุดที่จะไม่ทำหน้าที่ครูผิดทาง ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุก หรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญครูต้องก้าวข้ามสาระวิชาไปสู่การเรียนรู้ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่ครูสอนไม่ได้ให้นักเรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่ว่าครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้และอำนวยความสะดวก (Facilitate) ในการเรียนรู้ ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project Based Learning) (วิจารณ์ พานิช, 2555: 15 - 17)

ส่วนสุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตร ได้สังเคราะห์คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่าแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือด้านที่ 1 ด้านความรู้ความสามารถในสาขาวิชาประกอบด้วย 6 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา 2) มีเทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ที่หลากหลาย 3) มีทักษะการคำนวณ 4) มีความสามารถในการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย 5) รู้จักและเข้าใจผู้เรียน 6) มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนการสอน กิจกรรม และการประเมินผลที่สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียนด้านที่ 2 ด้านการปฏิบัติตนและเห็นคุณค่าวิชาชีพครู ประกอบด้วย 7 คุณลักษณะย่อย คือ 1) เป็นผู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ 2) มีสัมพันธที่ดีระหว่างบุคคล ทำงานเป็น

ที่มิได้ 3) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต และจรรยาบรรณในวิชาชีพ 4) เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ 5) รักและศรัทธาในวิชาชีพครู 6) เป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการ 7) ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงาน และด้านที่ 3 ด้านสังคมพหุวัฒนธรรมประกอบด้วย 5 คุณลักษณะย่อย ได้แก่ 1) มีความสามารถในการใช้ภาษา/การสื่อสาร 2) เป็นผู้เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม 3) เป็นผู้รอบรู้ เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทันสมัยทันเหตุการณ์ 4) มีความคิดและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 5) มีความสามารถในการบริหารจัดการ (สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตร, 2557: 47)

และวิจารณ์ พานิชได้กล่าวว่า ครูเพื่อศิษย์ต้องเปลี่ยนแปลงตัวเองโดยสิ้นเชิง เพื่อให้เป็นครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่ครูเพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 20 หรือศตวรรษที่ 19 ที่เตรียมคนออกไปทำงานในสายพานการผลิตในยุคอุตสาหกรรม การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเตรียมคนออกไปเป็นคนที่ใช้ความรู้ (Knowledge Worker) และเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้ (Learning person) ไม่ว่าจะประกอบสัมมาชีพใด มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคลพร้อมเรียนรู้และเป็นคนที่ใช้ความรู้ แม้จะเป็นชานาหรือเกษตรกรก็ต้องเป็นคนพร้อมเรียนรู้และเป็นคนที่ใช้ความรู้ ดังนั้น ทักษะสำคัญที่สุดของศตวรรษที่ 21 จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ (Learning Skills) ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R X 7C (วิจารณ์ พานิช, 2556: 18)

ในความคิดเห็นของผู้เขียนคิดว่า บทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา นั้นครูจะต้องมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 นำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้ทันสมัย แทนที่ครูจะเป็นผู้สอนอย่างเดียวเหมือนเมื่อก่อนไม่ได้ ต้องให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจะต้องออกแบบในการเรียนรู้ให้ทันสมัย ให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนาองค์ความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคแห่งบทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในศตวรรษที่ 21 นั้นเอง

5. สรุป

สรุปได้ว่าบทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในด้านการใช้เทคโนโลยีการสร้างให้ผู้เรียนเป็นนักคิด นักพัฒนา รู้จักสร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง สอนให้ผู้เรียนให้เกิดการพัฒนา ส่งเสริมการศึกษาที่หลากหลาย สอนให้ผู้เรียนรู้จักแยกแยะ มีความคิดสร้างสรรค์กล้าตัดสินใจในการทำ สอนให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิด เพื่อนำไปสู่การพัฒนา เพราะถึงแม้เด็กจะเป็นพระภิกษุสามเณรก็ตาม บทบาทครูก็สอนให้ตามความเหมาะสมของความเป็นพระภิกษุสามเณร เพื่อให้เกิดการพัฒนาและพร้อมกับการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ให้สมกับ

ที่เป็นความดีงามและเป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาให้เยาวชนที่เข้ามาบวชเรียนได้ตระหนักในคุณค่าที่ดีงามและพัฒนาตามบทบาทครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ให้เข้ากับบริบทของการพัฒนาประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2551). ประวัติโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: http://cmi.onab.go.th/pariyat_second/09.history-secondary.pdf. (2 ตุลาคม 2562).
- ทศพร นอมวงศ. (2547). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ ที่มีต่อการจัดการศึกษาวิชาสิ่งแวดล้อมศึกษา. สารนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียววี ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรางคณา ทองนพคุณ. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต 21st Century Skills: The Challenges Ahead. (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://www.education.pkur.ac.th>. (2 ตุลาคม 2562).
- วิจารณ์ พานิช. (2556). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายโรงพิมพ์บริษัทสถาตาปบลีเคชั่น.
- _____. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศิริวรรณ ฉัตรมณีรุ่งเจริญ และวรางคณา ทองนพคุณ. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความท้าทายในอนาคต (21st Century Skills: The Challenges Ahead). (ออนไลน์). แหล่งที่มา: <http://edu.ptcm.in.th>. (2 ตุลาคม 2562).
- เสนห์ เจริญศักดิ์. (2547). การดำเนินการตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่ม 5. สารนิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). ประกาศคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. นครปฐม: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุภาพร มากแจ่มและสมปอง มากแจ่ม. (2542). รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.

- สมเกียรติ ตังกิจวานิชย์ และคณะ. (2556). **ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัต. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21. **วิทยานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิตสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน**. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Kay, K. (2010). **21st Century Skills: Why the Matter, What they are, and How We Get There**. In Bellanca, J. & Brandt, R. (Eds.), **21st Century Skills: Rethinking How Students Learn**. Bloomington: In Solution Tree Press.